

A2-språk

Allmänna riktlinjer för undervisning i främmande språk

I den åländska grundskolan ska språkprogrammet för kommunens skolor beskrivas i utbildningsstadgan. Kommunen ska välja vilka språk som erbjuds. Språk som enligt lag kan erbjudas är finska, tyska, franska, ryska och spanska. Ämnesdelen i läroplanen för A2- och B1-språk följer gemensamt syfte, riktlinjer och arbetsupplägg samt centralt innehåll. Som tillägg till det centrala innehållet har varje språk ett specifikt innehåll utgående från språkets karaktär.

Undervisningen av främmande språk i grundskolan delas in i A1-språk som inleds i årskurs 3, vilket är engelska. A2-språk inleds i årskurs 5, som kan vara något av de språk som kommunen erbjuder. B1-språk inleds i årskurs 7 och B2-språk i årskurs 8 om kommunen väljer att erbjuda det.

Läroämnets övergripande syfte åk 5-6

Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Syftet med språkundervisningen är att eleven ska utveckla sådana kunskaper och färdigheter som behövs i vardagliga språksituationer och för fortsatta studier. I undervisningen ska huvudvikten läggas vid att inspirera eleven att våga använda sig av språk. Studierna ska ge eleven verktyg att använda språk i olika sammanhang och för olika mottagare.

Undervisningen ska väcka elevens intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och samhället samt skapa möjlighet för eleven att kommunicera i språkmiljöer som känns autentiska. Eleven ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Undervisningen ska förmedla nyttan och glädjen av språkkunskaper för att kunna bli en delaktig samhällsmedborgare. Undervisningen ska ha ett normmedvetet förhållningssätt och bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt lyfta värdet av mångfald.

Eleven och elevgrupperna ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera med elever från andra språkgrupper. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevens kommunikationsbehov. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna väljs med hänsyn till aktuella teman och elevens intressen.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 5-6

Undervisningen ska ge eleven möjlighet att i en trygg miljö utveckla sitt självförtroende som språkutövare. Det talade språket betonas och texter och skriftliga övningar används som ett stöd för det talade språket.

Arbetet sker genom pararbete, smågruppsarbete, lärande tillsammans och individuellt i olika typer av lärmiljöer. Eleven ska få möjlighet att pröva sina språkkunskaper genom bland annat lek, sång, spel och drama. Undervisningen ska sträva till att skapa lärandesituationer som upplevs intressanta och nära elevens vardag. Kommunikativa övningar ska kännas autentiska och eleven ska kunna förstå övningarnas relevans. Digitala verktyg integreras i undervisningen på ett naturligt sätt och samarbete med aktörer utanför skolan uppmuntras.

Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 5-6

Förmåga att kommunicera

Innehållet väljs utgående från aktuella teman och elevens vardag med målet att väcka elevens nyfikenhet för språk. Eleven ska få möjlighet att öva användningen av språket i enkla elevnära situationer. Eleven lär sig grunderna i språket genom till exempel sång, lek, spel och drama.

- vanliga frågor och fraser
- berätta om sig själv, sin familj, skola och fritid
- att säga vems något är, vem som har, får och ger något
- enkla tidsuttryck
- dialoger

Förmåga att tolka texter

Eleven introduceras till ord och strukturer genom att få lyssna på och läsa enkla texter kopplade till elevens vardag. Elevens ordförråd byggs upp genom bland annat ordbanker och tematiska helheter.

- sånger, korta berättelser och ramsor
- enkla instruktioner och beskrivningar
- texter med gradvis ökat ordförråd
- dialoger

Förmåga att producera texter

Eleven får öva att skriva ord, meningar och kortare texter med hjälp av olika stödmaterial.

- bildtexter
- korta brev och meddelanden

Kulturellt språkbruk

Eleven ska introduceras till andra kulturer där språket som undervisas används och ges möjlighet att jämföra med den åländska kulturen.

- realia
- språkbruk i olika medier

Färdigheter för språkstudier

Eleven introduceras till språkets uppbyggnad och grundläggande grammatik genom att få möjlighet att använda språket i praktiska övningar. Undervisningen i grammatik ska ha starkt fokus på praktisk tillämpning. Undervisningen ska lyfta vikten av att kunna göra sig förstådd med ringa kunskaper i språk.

- ordförråd och strukturer
- grundläggande grammatik

Specifikt innehåll enligt språk

Finska

Eleven ska få bekanta sig med typiska drag i det finska språket, med den finska kulturen och med finska språkmiljöer. Undervisningen fäster uppmärksamhet vid skillnader mellan talad och skriven finska och att jämför det finska språket med andra språk eleven studerar. Eleven ska lära sig att förstå talad finska, att muntligt använda språket i enkla vardagliga situationer, att läsa, förstå och skriva okomplicerad text. Språkvetenskapliga begrepp används för att förbereda eleven för vidare språkstudier.

Åk 5-6

- Det talade språket betonas
- Eleven vågar uttrycka sig i elevnära situationer med vardagliga språk
- Läraren använder målspråket i klassrummet
- Lekfulla lärandesituationer genom sång, lek, spel och draga
- Digitala verktyg integreras i undervisningen

Grundläggande grammatik som tas upp är:

- nominativ singular och plural
- genitiv singular
- ablativ och allativ i singular
- adessiv och inessiv i singular
- partitiv singular
- jakande och nekande presens

- verb i presens
- grundtal och ordningstal i grundform
- tider och tidsuttryck
- kongruens

I den åländska grundskolan finns inte modersmålsinriktad finska som valmöjlighet. En elev som har en tvåspråkig bakgrund, med finska som det andra språket, kan ges möjlighet att fördjupa sig i det finska språket och kulturen genom individuella uppgifter för att främja elevens språkutveckling.

Tyska

Eleven ska få kännedom om levnadsförhållanden, kultur- och samhällsliv hos de som talar tyska. Eleven ska lära sig att förstå talad tyska, att muntligt använda språket i enkla vardagliga situationer, att läsa, förstå och skriva okomplicerad text. Undervisningen ska sträva till att eleven från början får lära sig ett så naturligt och korrekt uttal som möjligt med för språket karakteristisk betoning, rytm och intonation.

- Substantiv
 - o bestämd och obestämd artikel
 - o singular och plural
- Verb
 - o presens av verb som följer ett regelbundet mönster och av *haben* och *sein*
 - o perfekt av regelbundna verb
- Pronomen
 - o personliga i subjektsform
- Räkneord
 - o grundtal och ordningstal
- Frågeord
-

Åk 5-6

Eleverna skall:

- klara av tyska i för dem vardagliga sammanhang
- ha någon kännedom om tysktalande länder

Tonvikten ligger på övningar i muntlig färdighet med gott uttal. Skriv-och språkriktighetsövningar skall stödja den muntliga färdigheten. Genom att undervisningsmetoder och material varierar, tas elevernas olika inlärningsstilar i bruk. En atmosfär, där var och en arbetar målmedvetet och kan få känna glädje över sina framsteg, främjas, så att eleverna fullt ut vill och vågar använda språket.

Eleverna skall få en inblick i levnadsförhållanden, samhällsliv, sport och kultur i de tysktalande länderna, och därigenom i någon mån förstå sig på kulturella skillnader.

Innehåll:

Grundläggande ord/fraser inom följande ämnesområden:

- hälsnings-, artighetsfraser. Åk 5 samt repetition och fördjupning i åk 6 (vykort, brev, mail, telefonering)
 - presentera sig och sin familj. Åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6
 - släkt. Åk 5 samt repetition och fördjupning i åk 6
 - fritidsintressen/aktiviteter tex. djur, sport, musik. Åk 5 samt repetition och fördjupning i åk 6
 - alfabetet. Åk 5 samt repetition och fördjupning i åk 6
 - siffror, sifferuttryck; tel.nr. Åk 5 samt repetition och fördjupning i åk 6 med tilläggen: uttryck för pris/pengar, årtal
 - café-och restaurangbesök /livsmedel, rätter. Åk 6
 - inköp. Åk 6
 - skola. Åk 5 samt repetition och fördjupning i åk 6 med tilläggen: arbete, yrken
 - vägbeskrivningar, resor, färdmedel, hotell. Åk 6
 - tidsuttryck; veckodagar, del av dag, månader, årstider. Åk 5 samt repetition och fördjupning i åk 6 med tillägget: klockan.
 - väder. Åk 6
 - kläder. Åk 5 samt repetition och fördjupning i åk 6
 - hälsa/mående åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6 med tillägget: kroppen/kroppsdelarna,
 - färger, vanliga adjektiv åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6
 - hus och hem åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6
 - högtider, traditioner åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6
 - nationalitetsord åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6
- Grammatik
- regelbunden presens åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6
 - presens av haben och sein åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6
 - perfekt av regelbundna verb, åk 6.
 - substantiv med stor bokstav åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6
 - artiklar i nominativ åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6
 - plural, åk 6
 - personliga pronomen åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6

-possessiva pronomen, singular åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6

-räkneord åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6

Realia

Eleverna skall få en inblick i levnadsförhållanden, samhällsliv, sport och kultur i de tysktalande länderna och därigenom i någon mån förstå sig på kulturella skillnader. Åk 5, samt repetition och fördjupning i åk 6.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 5-6

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Genom formativa arbetsätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen. Den europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid självutvärdering.

Bedömning av arbetet ingår som en del av bedömningen i alla läroämnen. Elevens arbete och inställning ska beaktas när vitsord bildas och kan till viss del påverka bedömningen både höjande och sänkande. Följande bör beaktas:

- aktivitet och deltagande vid genomgångar och diskussioner
- självständigt arbete enligt instruktioner
- ansvar över hemuppgifter och material.

I årskurserna 5-6 är det specifika uppdraget för A2-språkundervisningen:

- att utveckla elevens intresse för språk och kultur
- att utveckla elevens självförtroende som språkutövare
- att utveckla elevens grundläggande ordförråd.

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som anknyter till målet	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6 (utöver att eleven uppnår kriterierna för vitsordet 8 så krävs följande)
Utveckla elevens intresse för språk och stöda elevens självförtroende som språkutövare.	Eleven utvecklar intresse för språk samt utvecklar vilja och mod att använda språket.	A, B, C, D, E, F, H		<i>Intresse och självförtroende utvärderas men används inte som grund för bedömning.</i>	

Synliggöra elevens lärandeprocess genom att låta eleven ställa upp mål för sitt lärande samt skapa möjlighet för självutvärdering och kamratrespons.	Eleven utvecklar förmågan att utvärdera sitt lärande.	B, C, E		<i>Självutvärdering och kamratrespons används inte som grund för bedömning.</i>	
Förmåga att kommunicera					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Skapa möjligheter för eleven att öva kommunikation i elevnära situationer genom att tala och lyssna samt utveckla ett basordförråd.	Eleven utvecklar förmåga att kommunicera och ett basordförråd.	A, B	Eleven kan med korta satser svara på enkla frågor som gäller eleven själv. (A1.1)	Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet och kan berätta om elevnära situationer med enkla ord. (A1.2)	Eleven kan berätta om sig själv och sin närmaste krets på ett naturligt sätt. (A1.3)
Handleda eleven att använda olika tillvägagångssätt och språkstrategier för att nå fram med sitt budskap och förstå samtalspartnern i en muntlig kommunikationssituation.	Eleven utvecklar förmåga att använda olika språkstrategier.		Eleven använder sig av sitt modersmål eller gester för att nå fram och förstå. (A1.1)	Eleven kan be samtalspartnern att upprepa sig eller prata långsammare för att vara delaktig i samtalet. (A1.2)	Eleven behöver delvis stöd av sin samtalspartner, men kan delta i enkla dialoger. (A1.3)
Förmåga att tolka texter					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Erbjuda eleven möjlighet att lyssna till olika vardagsnära och för eleven intressanta texter.	Eleven utvecklar sin hörförståelse och förmågan att förstå olika typer av texter.	A, D, E	Eleven förstår de vanligaste orden och fraserna i elevnära sammanhang. (A1.1)	Eleven förstår korta satser, frågor och uppmaningar i elevnära sammanhang. (A1.2)	Eleven kan följa enkla samtal som anknyter till konkreta situationer. (A1.3)
Handleda eleven att läsa och förstå olika typer av korta texter.	Eleven utvecklar förmågan att läsa och tolka olika typer av texter.	A, B, E	Eleven känner igen och förstår bekanta ord och korta fraser med stöd av bilder. (A1.1)	Eleven förstår mycket korta och enkla texter som anknyter till elevnära sammanhang. (A1.2)	Eleven kan plocka ut enkel information ur en kort text. (A1.3)

Förmåga att producera texter					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Stöda eleven att producera korta texter och meddelanden med hjälp av olika stödmaterial.	Eleven utvecklar förmåga att producera text.	A, B, C	Eleven kan skriva vissa bekanta ord och fraser. (A1.1)	Eleven kan skriva korta meningar om bekanta ämnen. (A1.2)	Eleven kan skriva korta enkla texter om vardagliga erfarenheter. (A1.3)
Handleda eleven att utveckla ett basordförråd samt introducera eleven till vanliga strukturer.	Eleven utvecklar ett basordförråd.	A, C, E	Eleven har ett begränsat basordförråd och känner till ett antal enskilda uttryck. (A1.1)	Eleven kan grundläggande ord och uttryck. (A1.2)	Eleven behärskar ord och uttryck kopplade till elevens vardag. (A1.3)
Kulturellt språkbruk					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Handleda eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk.	Eleven utvecklar kunskaper om artigt språkbruk.		Eleven kan använda några typiska artighetsfraser i mycket rutinmässiga sociala sammanhang. (A1.1)	Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna i rutinmässiga sociala sammanhang. (A1.2)	Eleven kan använda vanliga artighetsfraser i rutinmässiga sociala sammanhang. (A1.3)
Handleda eleven att utveckla kunskaper om kultur kopplat till språket som undervisas och skapa möjligheter för reflektion kring skillnader och likheter mellan andra kulturer och Åland.	Eleven utvecklar kunskaper om språk och kultur.			Används inte som grund för bedömning.	
Färdigheter för språkstudier					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Introducera eleven till uppbyggnad och grundläggande	Eleven utvecklar förståelse för	A, E	Eleven känner till den mest	Eleven kan tillämpa en del strukturer och	Eleven behärskar de vanligaste

grammatik genom praktiska övningar.	grundläggande grammatik.		elementära grammatiken.	delar av den elementära grammatiken.	strukturerna och en del av den elementära grammatiken.